

Mission statement van het Nederlandse poolonderzoek

Stand van zaken

Nederland investeert net voldoende in het poolonderzoek om te voldoen aan de verplichting die deelname in het Antarctisch Verdrag oplegt. De Nederlandse inzet belooft € 1,3 miljoen per jaar en wordt gefinancierd door NWO met 0,5 miljoen euro per jaar. Ter vergelijking: Duitsland en Engeland onderhouden een kostbare logistieke infrastructuur en steken jaarlijks 100, resp. 60 miljoen euro in het poolonderzoek.

Het Nederlandse poolonderzoek concentreert zich op vier thema's:

1. IJs, klimaat en zeespiegel

Er is nog veel te weinig bekend van de massabalans van ijskappen en gletsjers. Begrip hiervan is van groot belang voor o.a. zeespiegelstijging. Versnelt de afsmelting, of is er juist accumulatie? Neemt de neerslag boven Antarctica toe of af? En sluit het ozongat zich wel? Ijsboorkernen geven essentiële informatie over klimaatveranderingen in het verleden.

2. Oceanen

De Zuidelijke Oceaan is belangrijk voor het mondiale warmtetransport door de oceaan en voor de koolstofkringloop van onze planeet. Het mariene ecosysteem dat daarbij een significante rol speelt, wordt beïnvloed door klimaatverandering. De Noordelijke IJsee wordt naar verwachting ijsvrij, met grote ecologische en economische consequenties en een daaraan gekoppelde behoefte aan wetenschappelijk onderzoek.

3. Ecosystemen

Polaire ecosystemen zijn complex en kwetsbaar voor klimaatverandering. Het onderzoek probeert de systemen beter te begrijpen en de kwetsbaarheid in kaart te brengen. De dynamica van voedselwebben is daarbij van speciaal belang.

4. Mens/milieu- interactie in polaire gebieden

Door klimaatverandering zullen aan de Noordpool de economische activiteiten toenemen met een effect op milieu en bevolking. Daardoor wint onderzoek naar governance aan belang. Dit laatste is ook het geval voor Antarctica (Antarctisch Verdrag).

Maatschappelijke implicaties

De polen zijn zeer gevoelig voor veranderingen in het klimaat, ze vormen als het ware de polsslag van het klimaatsysteem. De klimaatverandering veroorzaakt enorme fysieke, ecologische, sociale en economische veranderingen. Als laaggelegen land is Nederland bijzonder gevoelig voor klimaatveranderingen en zeespiegelstijging. Nederland heeft ook economische belangen bij het verschuiven van de visstand in de Noordelijke IJsee, de toegankelijkheid voor de scheepvaart en het winnen van delfstoffen bij het smelten van de Noordpool. Ook zijn er belangrijke gevolgen voor de landbouw doordat vegetatiegrenzen verschuiven en insectenplagen zich kunnen aandienen. In de stratosfeer vinden boven de polen o.a. in de ozonlaag ingrijpende veranderingen plaats. In het onderzoeksthema Duurzame Aarde van NWO worden dergelijke effecten van veranderingen in de leefomgeving en van de invloed van mens daarin bestudeerd.

Impact van het Nederlandse onderzoek

Vooraf in de eerste twee van de genoemde thema's behoort het Nederlands onderzoek tot de wereldtop. Onze inzet beperkt zich, bij gebrek aan voldoende structurele financiering nog te vaak tot kleinschalige aio- en postdocprojecten. Voor activiteiten met een meer continu karakter zoals langjarige metingen of infrastructurele voorzieningen ontbreken de middelen. Daardoor is het Nederlandse onderzoek te sterk afhankelijk van *goodwill* bij andere landen.

Toekomstige inzet

NWO wil de incidentele onderzoeksinzet die dankzij IPY aan impact heeft gewonnen, nu definitief verder uitbouwen met een accent op onderzoeksprojecten in de onderwerpen waarmee ons land internationaal scoort.

NWO is van mening dat Nederland zeker zijn inspanningen aan de Noordpool moet intensiveren. De ontwikkeling daar heeft immers directe gevolgen voor Nederland op de vele hierboven genoemde terreinen. Naast uitbreiding van de onderzoeksinzet zijn er voor het onderzoek aan beide polen ook dringend structurele middelen nodig. Poolonderzoek vergt voorzieningen als weerstations, onderzoeksschepen, satellieten, boorcentra, data en kenniscentra en wat dies meer zij. Om op een respectabele wijze bij te blijven dragen aan de bestudering van de problematiek van mondiale veranderingen, zal ons land in samenwerking met andere landen ook daarin moeten investeren.

In de loop van dit jaar presenteert NWO een masterplan met nader uitgewerkte voorstellen voor intensivering van het Nederlands poolonderzoek. Met dat plan zal een jaarlijkse investering gemoeid zijn van 10 miljoen Euro. De zeer brede publieke belangstelling voor het poolonderzoek illustreert de noodzaak voor ons land om onze grote internationale belangen en onze reputatie op dit terrein voor de toekomst veilig te stellen en verder uit te bouwen.

Hein Meijers
Directeur Communicatie NWO